

Sygn. akt VII U 828/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2023 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 stycznia 2023 roku w Warszawie

sprawy S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania S. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 24 maja 2022 roku, znak:(...)

z dnia 13 lipca 2022 roku, znak: (...)

oddala odwołania.

UZASADNIENIE

S. S. w dniu 4 lipca 2022r., do protokołu sporządzonego przez pracownika organu rentowego, złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 24 maja 2022r., znak: (...) Ubezpieczony wskazał, że w zaskarżonej decyzji nie ma informacji o kwocie potrąceń, w punkcie IV decyzji nie wspomniano o potrąceniach kwoty 300,00 zł miesięcznie, a poza tym nie została wskazana kwota emerytury do wypłaty (odwołanie, k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., a uzasadniając swe stanowisko wskazał, że ubezpieczony pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy. W dniu 24 maja 2022r. przyznano mu prawo do emerytury z urzędu w oparciu o przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Świadczenie zostało przyznane od dnia 7 maja 2022r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Poprzednio prawomocną decyzją z dnia 20 lipca 2018r. organ rentowy zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu niezależnie pobranego świadczenia w kwocie 1.666,74 zł. Wobec wyrażenia zgody na zmniejszenie miesięcznych potrąceń z tego tytułu do kwoty 300 zł, organ rentowy od maja 2022r. potrącał ww. nienależnie pobrane świadczenie w miesięcznych ratach, do czasu spłaty całości zadłużenia. Dalej organ rentowy podniósł, że maju 2022r., po potrąceniu kwoty 300 zł, wypłacono rentę w wysokości 1.617,85 zł, w czerwcu 2022r. wypłacono emeryturę w kwocie 2.233,20 zł z wyrównaniem za okres od 7 maja 2022r. do 31 maja 2022r., zaś w lipcu 2022r. wypłacono emeryturę w kwocie 1.989,67 zł. Od sierpnia 2022r. organ rentowy będzie wypłacał ubezpieczonemu emeryturę w pełnej wysokości, ponieważ pozostała kwota nienależnie pobranego świadczenia, tj. 766,74 zł, ubezpieczony wpłacił na rachunek bankowy organu rentowego (odpowiedź na odwołanie z dnia 3 sierpnia 2022r., k. 4 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 13 października 2022r. S. S. podniósł, że w zaskarżonej decyzji brak jest informacji o kwocie netto emerytury do wypłaty oraz wniósł o prawidłowe wydanie decyzji przez organ rentowy z aktualną datą uwzględniającą czerwcową waloryzację konta oraz subkonta, jak również środków pieniężnych zgromadzonych na koncie i subkoncie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (pismo procesowe z dnia 13 października 2022r., k. 20 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W., odpowiadając na powyższe pismo ubezpieczonego, wskazał, że wyliczając wysokość emerytury uwzględniono sumę składek na ubezpieczenie emerytalne, sumę środków zgromadzonych na subkoncie oraz kwotę kapitału początkowego. Wszystkie składniki zwaloryzowano wskaźnikami obowiązującymi do dnia 30 kwietnia 2022r. W dalszej części organ rentowy podniósł, że po przyznaniu emerytury wraz z jej wypłatą, nie ma możliwości przeprowadzania waloryzacji składników, które zostały uwzględnione przy wyliczeniu świadczenia, według stanu obowiązującego w wybranych przez ubezpieczonego datach. Ponadto w treści decyzji w punkcie III „naliczone wyrównania, potrącenia i odliczenia” podano kwotę emerytury do wypłaty – 2.233,20 zł. Z kolei w punkcie IV „naliczone świadczenia bieżące, potrącenia i odliczenia” podano wysokość świadczenia do wypłaty od lipca 2022r. – 1.988,67 zł (pismo procesowe organu rentowego z dnia 9 listopada 2022r., k. 26 a.s.).

W kolejnym piśmie procesowym z dnia 25 listopada 2022r. S. S. odwołał się od decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. z dnia 13 lipca 2022r., znak: (...) Ubezpieczony podniósł, że w decyzji tej nie uwzględniono waloryzacji czerwcowej środków zgromadzonych na koncie i subkoncie (pismo procesowe z dnia 25 listopada 2022r., k. 34 a.s.).

W odpowiedzi na powyższe pismo Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wyjaśnił, że ubezpieczonemu przyznano emeryturę z urzędu na podstawie art. 24a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z tym przepisem emeryturę, o której mowa w art. 24, przyznaje się z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Emeryturę przyznaje się od dnia osiągnięcia przez rencistę wieku uprawniającego do emerytury, a w przypadku gdy wypłata renty z tytułu niezdolności do pracy była wstrzymana - od dnia, od którego podjęto jej wypłatę. Zgodnie z art. 25 ustawy emerytalnej, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185. Zdaniem organu rentowego, w oparciu o powyższe przepisy możliwe było przeprowadzenie waloryzacji do dnia 30 kwietnia 2022r. w związku z przyznaniem emerytury od 7 maja 2022r. Zgodnie zaś z art. 25a ust. 1 i ust. 2 pkt 2, przy ustalaniu wysokości emerytury kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację, o której mowa w art. 25, jest waloryzowana kwartalnie. W przypadku ustalania wysokości emerytury w drugim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za czwarty kwartał poprzedniego roku. Wobec tego organ rentowy w decyzji z dnia 13 lipca 2022r. nie uwzględnił czerwcowej waloryzacji kapitału początkowego oraz środków zgromadzonych na koncie i subkoncie. Organ rentowy podniósł, że emerytura ubezpieczonego będzie podlegała corocznej waloryzacji od dnia 1 marca zgodnie z art. 88 ustawy emerytalnej (pismo procesowe z dnia 13 grudnia 2022r., k. 45 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. S. od 1 czerwca 2016r. pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy. Wysokość tego świadczenia od dnia 1 marca 2022r. wynosiła 1.917,85 zł (decyzja ZUS z 19 czerwca 2017r., k. 72 a.r.; decyzja ZUS z 1 marca 2022r., k. 205 a.r.).

Decyzją z dnia 20 lipca 2018r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. zobowiązał S. S. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 maja 2018r. do 31 maja 2018r. w kwocie 1.666,74 zł z tytułu renty przysługującej H. S., zmarłej w dniu 18 kwietnia 2018r. Ubezpieczony w dniu 16 marca 2022r. złożył wniosek o odstąpienie od żądania ww. kwoty. W piśmie z 9 maja 2022r. (w piśmie oznaczono datę 9 maja 2021r.) organ rentowy

nie wyraził zgody na powyższe, natomiast wyraził zgodę na zmniejszenie potrąceń do 300 zł miesięcznie, które to kwoty miały być potrącane z emerytury S. S. od maja 2022r. w miesięcznych ratach, do czasu spłaty całości zadłużenia (decyzja ZUS z 20 lipca 2018r., znak: (...)k. 238 a.r.; pismo ZUS z 9 maja 2021r., k. 236 a.r.).

W związku z ukończeniem przez S. S. 65 lat, Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. decyzją z dnia 24 maja 2022r., znak: (...) z urzędu przyznał ubezpieczonemu emeryturę od dnia 7 maja 2022r. W tej sytuacji prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustало ze wskazanym dniem. Organ rentowy ustalił wysokość świadczenia na podstawie art. 26c ustawy o emeryturach i rentach z FUS na kwotę 2.518,32 zł brutto. Do obliczenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 75.264,56 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 383.194,42 zł, kwotę środków zewidencjonowanych na subkoncie z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 35.636,09 zł, jak również średnie dalsze trwanie życia wynoszące 196,20 m-cy. W punkcie III decyzji „naliczone wyrównania, potrącenia i odliczenia” wskazano, że na poczet należności za okres od 7 maja 2022r. do 30 czerwca 2022r. w kwocie 4.549,32 zł Zakład zaliczył ubezpieczonemu kwotę 1.699,65 zł z tytułu wypłaconej renty, zaś pozostała należność w kwocie 2.849,67 zł po odliczeniu zaliczki na podatek odprowadzanej do urzędu skarbowego w kwocie 60 zł, składki na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 256,47 zł, zostanie przekazana przez ZUS za pośrednictwem poczty w kwocie 2.233,20 zł. Dalej w punkcie IV decyzji „naliczone świadczenia bieżące, potrącenia i odliczenia” wskazano, że od 1 lipca 2022r. podstawę opodatkowania stanowi miesięcznie kwota 2.518,00 zł, zaliczka na podatek odprowadzana do urzędu skarbowego to 3 zł, składka na ubezpieczenie zdrowotne to 226,65 zł, zaś wysokość świadczenia do wypłaty to 1.988,67 zł (decyzja ZUS z 24 maja 2022r., 209 a.r.).

W dniu 1 czerwca 2022r. S. S. złożył w organie rentowym pismo, w którym wskazał, że podjął wypłatę renty niezgodną z wysokością przyznanego świadczenia (pismo ubezpieczonego z dnia 1 czerwca 2022r., k. 215 a.r.). W odpowiedzi Zakład pismem z dnia 15 czerwca 2022r. poinformował ubezpieczonego, że od maja 2022r. z przyznanego świadczenia emerytalnego potrącane są miesięczne raty po 300 zł z tytułu nienależnie pobranego świadczenia, co zostało ustalone w decyzji z dnia 20 lipca 2018r. i o czym ubezpieczony został powiadomiony pismem z dnia 9 maja 2022r., które odebrał w dniu 7 czerwca 2022r. (pismo organu rentowego z dnia 15 czerwca 2022r., k. 219 a.r.).

Od sierpnia 2022r. organ rentowy wypłacał ubezpieczonemu emeryturę w pełnej wysokości, ponieważ pozostała kwota nienależnie pobranego świadczenia 766,74 zł ubezpieczony wpłacił na rachunek bankowy organu rentowego (potwierdzenie wpłaty, k. 225 a.r.; lista zwrotów/wpłat z 5 lipca 2022r., k. 227 a.r.).

W dniu 4 lipca 2022r. S. S. złożył w ZUS wniosek o ponowne obliczenie emerytury z zastosowaniem najkorzystniejszego średniego dalszego trwania życia (wniosek z 4 lipca 2022r., k. 221-223 a.r.). Po rozpatrzeniu wniosku organ rentowy w dniu 13 lipca 2022r. wydał decyzję znak: (...)o przeliczeniu emerytury ubezpieczonego od 1 lipca 2022r. Organ rentowy ustalił wysokość świadczenia na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej na kwotę 2.518,32 zł brutto. Do obliczenia uwzględnił kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 75.264,56 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 383.194,42 zł, kwotę środków zewidencjonowanych na subkoncie z uwzględnieniem waloryzacji w wysokości 35.636,09 zł, a także średnie dalsze trwanie życia wynoszące 196,20 m-cy. Wysokość świadczenia po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne wyniosła do wypłaty 2.289,67 zł. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że wysokość emerytury podlega ponownemu ustaleniu zgodnie z art. 26 ust. 6 ustawy emerytalnej, jeżeli w miesiącu, w którym został zgłoszony wniosek o emeryturę obowiązywała inna tablica średniego dalszego trwania życia, niż tablica obowiązująca w miesiącu, w którym został osiągnięty powszechny wiek emerytalny. Ubezpieczony osiągnął powszechny wiek emerytalny 7 maja 2022r., a decyzja w przedmiocie przyznania emerytury z urzędu została wydana w dniu 24 maja 2022r. Do wyliczenia świadczenia organ mógł więc przyjąć wyłącznie średnie dalsze trwanie życia z tablicy obowiązującej w maju 2022r. Organ rentowy podkreślił, że tablice średniego dalszego trwania życia zmieniają się w kwietniu każdego roku (decyzja ZUS z 13 lipca 2022r., k. 229 a.r.).

Powyższy stan faktyczny, który nie był sporny między stronami, Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów, których wiarygodność nie budziła wątpliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Rozpoznanie sprawy w analizowanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c. (Dz.U. z 2021r. poz. 1805), który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W przedmiotowej sprawie okoliczności faktyczne nie były sporne, a zatem nie zachodziła potrzeba przeprowadzenia dowodów. Ponadto strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie powołanego przepisu ocenił, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym. O takim sposobie załatwienia sprawy Sąd wcześniej uprzedził strony, powołując się dodatkowo na art. 15 z.zs¹ ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020r., poz. 1842) i udzielając stronom tygodniowego terminu na złożenie pism procesowych prezentujących ich stanowiska w sprawie (k. 28-29 a.s.).

Dokonując analizy stanowiska ubezpieczonego, Sąd ocenił, że nie istnieją podstawy do zmiany zaskarżonych decyzji. Ubezpieczony ostatecznie kwestionował wysokość emerytury do wypłaty podaną w obydwu decyzjach. W decyzji z dnia 24 maja 2022r. wątpliwości ubezpieczonego budziło niewskazanie wysokości emerytury netto oraz brak uwzględnienia potrącenia w kwocie 300,00 zł. Organ rentowy w toku postępowania wyjaśnił podane w tej decyzji kwoty, a także wskazał, że wysokość emerytury netto – do wypłaty to 1.988,67 zł już po potrąceniu kwoty 300 zł, co zostało ujęte w części IV decyzji. Ubezpieczony nie kwestionował tych wyjaśnień organu rentowego i nie składał co do nich dalszych zastrzeżeń. Mimo tego należy wskazać, że nie ma podstaw do korekty decyzji wydanej w dniu 24 maja 2022r. Decyzja ta w punktach III i IV zawiera wskazanie kwot potrąceń z tytułu zaliczki na podatek i składki na ubezpieczenie zdrowotne. W obu tych punktach zawiera również informacje o kwocie świadczenia do wypłaty za okres od 7 maja 2022r. do 30 czerwca 2022r. (w punkcie III) oraz od 1 lipca 2022r. (w punkcie IV), co w połączeniu z informacją z pisma z dnia 9 maja 2021r. (k. 236 a.s.) o potrąceniach miesięcznych wynoszących 300 zł, począwszy od maja 2022r. do czasu spłaty zadłużenia, nie daje podstaw do tego, by podzielić wątpliwości ubezpieczonego, które przedstawił w odwołaniu od decyzji z dnia 24 maja 2022r. i w piśmie procesowym z dnia 15 września 2022r.

Dokonując oceny prawidłowości drugiej z zaskarżonych decyzji, na wstępie należy wskazać, że zgodnie z art. 24a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2022r., poz. 504), zwanej dalej ustawą emerytalną, emeryturę, o której mowa w art. 24, przyznaje się z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (ust. 1). Emeryturę przyznaje się od dnia osiągnięcia przez rencistę wieku uprawniającego do emerytury, a w przypadku gdy wypłata renty z tytułu niezdolności do pracy była wstrzymana - od dnia, od którego podjęto jej wypłatę (ust. 2). Emeryturę oblicza się zgodnie z art. 26, z uwzględnieniem ust. 4 i 5 (ust. 3). Z kolei w świetle art. 26 ust. 1 - 6 ustawy emerytalnej, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia, z uwzględnieniem ust. 3, dla wieku ubezpieczonych określonego w myśl ust. 2. Tablice, o których mowa w ust. 4 są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego, z uwzględnieniem ust. 6. Jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego, do ustalenia wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 stosuje się tablice trwania życia obowiązujące w dniu, w którym ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

W przypadku S. S., który 65 lat osiągnął w dniu 7 maja 2022r., emerytura została przyznana z urzędu na podstawie zacytowanego art. 24a ustawy emerytalnej, zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy. Decyzję w tym przedmiocie organ rentowy wydał w dniu 24 maja 2022r., a więc w tym samym miesiącu, w którym ubezpieczony uzyskał wiek uprawniający do emerytury. Wobec powyższego, zgodnie z cytowanymi przepisami, jedyną możliwością, jeśli chodzi o wartość, jaką jest średnie dalsze trwanie życia, było przyjęcie jej w sposób, jak uczynił to ZUS. Obowiązujące przepisy prawa nie dają możliwości uwzględnienia ubezpieczonemu do obliczenia emerytury średniego dalszego trwania życia obowiązującego w innym okresie. Ubezpieczony nie wskazał zresztą o jaką wartość chodzi. We wniosku z dnia 4 lipca 2022r. zaznaczył, że chodzi o zastosowanie najkorzystniejszego średniego dalszego trwania życia, z tym że – jak już zostało wyjaśnione – w jego przypadku, biorąc pod uwagę, że te same tablice obowiązywały w dacie osiągnięcia wieku emerytalnego oraz w dacie, kiedy organ rentowy z urzędu przyznał emeryturę zamiast renty, nie było możliwości wyboru jakiegokolwiek innego wariantu aniżeli ten, który zastosował ZUS. Zgodnie z tabelą, będącą załącznikiem do Komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 28 marca 2022r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn (M. P. z 2022r., poz. 372), średnie dalsze trwanie życia dla nabywającego prawo do emerytury w wieku 65 lat wynosi 196,2 miesięcy. To z kolei oznacza, że we wskazanym zakresie organ rentowy prawidłowo zastosował obowiązujące przepisy.

Dokonując w dalszej kolejności analizy zarzutu S. S. dotyczącego braku przeprowadzenia waloryzacji czerwcowej, należy zauważyć, że zgodnie z art. 88 ust. 1-3 ustawy emerytalnej, emerytura i renty podlegają corocznie waloryzacji od dnia 1 marca i ten przepis będzie miał zastosowanie także w przypadku ubezpiezonego. Jeśli chodzi natomiast o wnioskowaną przez ubezpiezonego czerwcową waloryzację środków zgromadzonych na koncie i subkoncie, to trzeba przypomnieć, że w myśl art. 26 ust. 1 ustawy, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpiezonego. Mający zastosowanie z mocy tego odesłania przepis art. 25 ust. 1 ustawy wskazuje - jako podstawę obliczenia emerytury - kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpiezonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175.

Składki na ubezpieczenie emerytalne gromadzone na indywidualnych kontach ubezpieczonych nie są wprawdzie inwestowane, lecz przeznaczone na bieżącą wypłatę świadczeń, jednak jako składnik podstawy obliczenia emerytury podlegają waloryzacji. W myśl art. 25 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, waloryzacja ta sprowadza się do pomnożenia zewidencjonowanych na koncie ubezpiezonego składek przez wskaźnik waloryzacji, o jakim mowa w ust. 6-10 tego artykułu. W świetle art. 25 ust. 3 ustawy, składki te podlegają w pierwszym rzędzie waloryzacji rocznej, od dnia 1 czerwca każdego roku, poczynając od waloryzacji za 2000 rok, natomiast waloryzacja kwartalna, uregulowana w art. 25a ustawy, stanowi jej uzupełnienie. Zgodnie z art. 25 ust. 4 ustawy, mechanizm waloryzacji ma charakter narastający i oznacza dodawanie kwoty wynikającej z poprzedniej waloryzacji i kwoty składek za dany rok oraz podwyższenie tak uzyskanej sumy wskaźnikiem waloryzacji (pomnożenie jej przez wskaźnik waloryzacji). Wskaźnik waloryzacji jest równy wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do poprzedniego roku powiększonemu o wzrost realny sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do roku poprzedniego.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 października 2015r. (III UZP 9/15), roczna waloryzacja polega na tym, że w czerwcu danego roku waloryzuje się składki należne do końca poprzedniego roku kalendarzowego, a podlegające zaewidencjonowaniu na koncie ubezpiezonego do dnia 31 stycznia roku, w którym przeprowadzana jest waloryzacja (roku waloryzacji). Waloryzację roczną składek przeprowadza się w dniu 1 czerwca z tego względu, że wskaźnik owej waloryzacji za poprzedni rok ogłaszany jest do dnia 25 maja kolejnego roku. Waloryzacja składek przeprowadzana w danym roku oznacza więc podwyższenie (zwaloryzowanie) kwoty składek należnych do końca poprzedniego roku, a wpłaconych do dnia 31 stycznia roku waloryzacji. Wyznaczenie daty 31 stycznia, jako dnia ustalenia stanu konta podlegającego rocznej waloryzacji, jest uzasadnione tym, że zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy z dnia

13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 121), wpłaty składek za dany miesiąc należy dokonać do określonego dnia następnego miesiąca, zatem wpłata składki za grudzień danego roku następuje w styczniu kolejnego roku.

W wyniku ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej przed przyznaniem ubezpieczonemu prawa do emerytury podwyższeniu wskaźnikiem waloryzacyjnym podlegają zatem składki należne do końca roku kalendarzowego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzana jest ta waloryzacja. Natomiast składki należne za okres po zakończeniu tegoż roku obrachunkowego, które nie zostaną objęte kolejną roczną waloryzacją (gdyż ta nastąpi już po przyznaniu i obliczeniu wysokości świadczenia) podlegają waloryzacji kwartalnej, o jakiej mowa w art. 25a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W trybie tego przepisu waloryzowana jest kwota składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na ostatni dzień pierwszego miesiąca kwartału, za który przeprowadzana jest waloryzacja, powiększona o kwoty uzyskane w wyniku poprzednich waloryzacji kwartalnych. Zatem, podobnie jak w przypadku waloryzacji rocznych, także i w tym przypadku mechanizm waloryzacji ma narastający charakter i oznacza dodawanie kwoty wynikającej z poprzedniej waloryzacji i kwoty składek za dany kwartał oraz podwyższanie tak uzyskanej sumy wskaźnikiem waloryzacji. Natomiast wskaźnik waloryzacji jest wynikiem algorytmu podobnego do stosowanego przy waloryzacji rocznej, z tą różnicą, że chodzi o stosunek cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w kwartale, z który przeprowadzana jest waloryzacja do poprzedniego kwartału, powiększony o wzrost realny sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w kwartale, za który przeprowadzana jest waloryzacja w stosunku do kwartału poprzedniego.

Zastosowanie powyższych zasad oznacza, że podstawę obliczenia emerytury będzie zawsze stanowić suma składek po ostatniej waloryzacji rocznej powiększona o poddane waloryzacji kwartalnej składki należne za dalszy okres do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc początkujący wypłatę.

Opisany mechanizm ustalania podstawy obliczenia świadczenia Sąd Najwyższy w powołanym postanowieniu zilustrował na przykładzie wniosków emerytalnych złożonych w 2014r. Wyjaśnił, że jeśli wypłata emerytury następuje w drugim kwartale, wówczas na podstawie obliczenia świadczenia składa się suma:

- 1) kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej 1 czerwca 2013r.;
- 2) kwoty składek należnych za 2013r. poddanych waloryzacji kwartalnej w myśl art. 25a ust. 1 pkt 2 ustawy, obejmująca - stan konta po pierwszym kwartale 2013r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca kwietnia tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za pierwszy kwartał 2013r.; stan konta po drugim kwartale 2013r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca lipca tego roku) zwaloryzowany wskaźnikami waloryzacji za drugi kwartał 2013r. i stan konta po trzecim kwartale 2013 r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca października tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacyjnym za trzeci kwartał 2013 r. oraz stan konta po czwartym kwartale 2013r. (kwota składek zaewidencjonowanych do końca stycznia 2014r.) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za czwarty kwartał 2013r.;
- 3) nominalnej kwoty składek należnych za okres po zakończeniu czwartego kwartału 2013 r. do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury, które w świetle art. 25a ust. 1 pkt 2 ustawy nie podlegają waloryzacji kwartalnej, gdyż ta kończy się wraz z czwartym kwartałem 2013r., a jednocześnie nie zostaną objęte kolejną waloryzacją roczną, przypadającą na dzień 1 czerwca 2014r.

W przedmiotowej sprawie, uwzględniając analizowane przepisy i poglądy orzecznictwa z zastrzeżeniem, że trzeba odnosić je do kwartału i roku, w którym ubezpieczony uzyskał prawo do emerytury, dokonanie waloryzacji, którą organ rentowy szerzej objaśnił w piśmie z dnia 13 grudnia 2022r., nastąpiło prawidłowo. Jednak dodatkowo - biorąc pod uwagę stan faktyczny przedmiotowej sprawy, w której uzyskanie przez ubezpieczonego prawa do świadczenia emerytalnego nastąpiło w dniu 24 maja 2022r., począwszy od 7 maja 2022r., a w dniu 13 lipca 2022r. organ rentowy wydał tylko decyzję przeliczającą świadczenie, nie dokonując zmian w podstawie jej obliczenia - na uwagę zasługuje jednolite w orzecznictwie stanowisko wskazujące, że kwotę emerytury w systemie zdefiniowanej składki ustala się tylko raz, albo w dniu nabycia prawa, albo w dniu realizacji ryzyka. Tak ustalona emerytura może być już tylko

powiększona w przypadku dalszego opłacania składek w sposób podany w art. 108 ustawy emerytalnej. W odniesieniu do emerytury nabytej na podstawie art. 24 ustawy (także na podstawie art. 24a) nie ma odpowiednika art. 110 tej ustawy, pozwalającego na ponowne ustalenie świadczenia w sytuacji zawieszenia prawa ze względu na nierozwiązanie stosunku pracy. W dniu wejścia w życie art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej ryzykiem emerytalnym było osiągnięcie wieku, a zatem wypłata emerytury przysługiwała bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Decyzja wydawana była tylko jeden raz i w ustawie nie przewidziano przepisu ustalającego tryb przeliczenia podstawy wymiaru emerytury w systemie zdefiniowanej składki (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 6 października 2015r., III UZP 9/15, Legalis nr 1336504 i z 3 listopada 2015r., III UZP 12/15, Legalis nr 1349157).

Odnosząc powyższe do okoliczności przedmiotowej sprawy, należy wskazać, że skoro ubezpieczony miał ustaloną podstawę obliczenia emerytury i wysokość emerytury w decyzji z 24 maja 2022r., to nie było podstaw, aby mogło dojść do ponownego obliczenia podstawy wysokości świadczenia, czy to z uwzględnieniem innej wartości średniego dalszego trwania życia – z powodów, o których była wcześniej mowa, czy to z uwzględnieniem innych jeszcze waloryzacji niż te, które organ rentowy przeprowadził wydając decyzję z 24 maja 2022r. Do obliczenia emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę. Data, w której to świadczenie zostało przyznane z urzędu, warunkuje ustalenie wysokości emerytury w odniesieniu do: waloryzacji kapitału początkowego, waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego, a także tablicy średniego dalszego trwania życia opublikowanej w formie załącznika do komunikatu Prezesa GUS.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołania S. S. jako bezzasadne.